

การวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

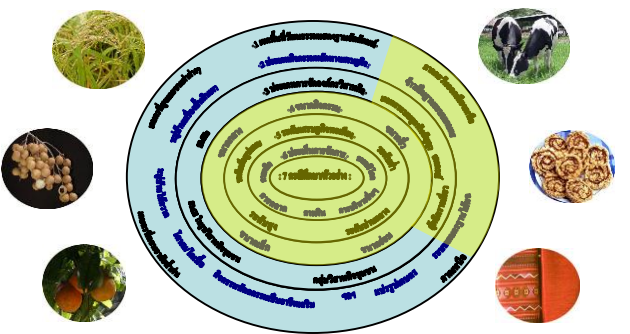

Research and development of agricultural process and the community enterprise according to the Sufficiency Economy philosophy

การศึกษาวิจัยเพื่อสร้างฐานความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องบูรณาการในหลายมิติ ซึ่งหนึ่งในฐานความรู้ที่จำเป็นต้องได้รับการค้นคว้าหาคำตอบ คือ การบริหารจัดการระบบการผลิตในท้องถิ่นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ท้องถิ่นหรือภาคชนบทเป็นภาคเศรษฐกิจระดับฐานรากที่สำคัญของประเทศ ในฐานะที่เป็นแหล่งทรัพยากร แรงงาน ภูมิปัญญาโดยมีการเกษตรและวิสาหกิจชุมชน (หัตถกรรม พื้นบ้านและอาหารแปรรูปพื้นบ้าน) เป็นองค์ประกอบหลัก การศึกษาวิจัยนี้จึงมุ่งให้ได้ยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้านการจัดการการผลิตและการบริหารเชิงธุรกิจบนฐานอัตลักษณ์ ที่สร้างความยั่งยืน ให้แก่ระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามแนว "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง"

กรอบการศึกษา

การศึกษานี้ได้วิเคราะห์ผลเชิงลึกของกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลักของเขตเศรษฐกิจวัฒนธรรมในภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย กิจกรรมการผลิตเกษตร 4 ชนิด ได้แก่ ข้าว ลำไย ส้ม และโคขุน และกิจกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน 2 ชนิด ได้แก่ อาหารแปรรูปพื้นบ้าน และหัตถกรรมพื้นบ้าน จาก 19 กลุ่ม/สหกรณ์ที่แตกต่างกัน และผู้ผลิตซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่ม/สหกรณ์รวม 143 ราย

มิติเชิงซ้อนของกรณีศึกษาระบบการผลิตและบรรณธุรกิจ

ผลการศึกษา

- การเป็นผู้ผลิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต้องมีเงื่อนไขที่ต้องผ่านก่อน (Pre-requisite) คือ การมีจริยธรรม และเป็นผู้มีความรู้ โดยเงื่อนไขแรกเป็นเงื่อนไขหลักของ ความพอประมาณ และทางสายกลาง ไม่โลกจนเกินไป ส่วนเงื่อนไขหลังเป็นที่มาของความมีเหตุผล และการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนโดยมีเงื่อนไขแรกกำกับ (กรณีของสัมพันธวิธีซึ่งมี อดุมการณ์แต่ขาดความรู้ จึงเกิดความล้มเหลวในการจัดการการผลิตอย่างรุนแรง)
- เศรษฐกิจพอเพียงของระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนแตกต่างจากภาคเอกชนที่สำคัญ คือ ระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนขาดความรู้เป็นเงื่อนไข ส่วนภาคเอกชนมีความรู้แต่ขาดคุณธรรมเป็นตัวนำ
- ความสนใจในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในภาคเกษตรมีความแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น สมาชิกสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งให้ความสำคัญค่อนข้างต่ำ เนื่องจากเทคนิคการผลิต กระบวนการปลูกยังเอื้อให้มีกำไร แมตั้นทุบปุ๋ยและวัสดุสูงชิ้น แต่ยังไม่เป็นแรงกดดันมากพอที่จะสละ รายได้ในระยะสั้นเพื่อทดลองทำวิธีแก้ปัญหาระยะยาว
- การบริหารจัดการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการบริหารจัดการแบบองค์รวมจึงจะเกิด สมดุล โดยวิสาหกิจต้องมีส่วนใหญ่จะตระหนักถึงความเชื่อมโยงระหว่างการบริหารจัดการ วัตถุประสงค์ การบริหารจัดการ และการบริหารจัดการการตลาด แต่ในทางปฏิบัติ ยังมีการบูรณาการไม่ดีพอ ลักษณะการบูรณาการการบริหารจัดการการเงิน และการบริหารจัดการองค์กรร่วมกับการบริหารจัดการอื่น 3 มิติแรกยังอยู่ห่างไกล
- การไม่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นการปิดโอกาสการสร้างงาน การสร้างรายได้และการ นำไปสู่การขาดการระดมทุน เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของกลุ่ม ทั้งในด้านธุรกรรมและ จำนวนสมาชิกที่มากพอให้เกิดการประสานพลัง มีผลิตภัณฑ์และเกิดการประหยัดจากขนาด และลด ต้นทุนการให้บริการ เช่น การขนส่งนม (สหกรณ์โคขุนบ้านโฮ่ง ๙ เป็นต้น) ซึ่งเป็นหลักการดำเนิน ธุรกิจในตลาดกระแสหลัก และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่พอประมาณไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป ไม่มี การลงทุนที่เกินตัว

พื้นที่ศึกษา

การศึกษาวิจัยครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา และน่าน ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจวัฒนธรรมที่สำคัญของภาคเหนือตอนบน

แนวทางวิจัย

การสัมภาษณ์

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การประเมินตนเอง และการประเมินเชิงการบริหารจัดการ (7 ประการ)

- หลักการ หรือแนวคิดการดำเนินการภายใต้เงื่อนไข
- ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง (15 ประการ) แนวโน้มความยั่งยืน (4 ประการ)

ตัวอย่าง ยุทธศาสตร์การพัฒนา

- ระบบการบริหารจัดการการผลิตที่เหมาะสม (ที่ควรจะเป็น) เพื่อสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นฐานอัตลักษณ์
- การบริหารจัดการแบบองค์รวม เกิดความเชื่อมโยงระหว่างการบริหารจัดการการผลิต วัตถุประสงค์ การตลาด การเงินและองค์กรแบบบูรณาการที่ดีเพื่อให้เกิดความสมดุล ไม่ควรมุ่งเน้นเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น
 - การบริหารจัดการการผลิตควรอยู่บนพื้นฐานการพิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิสังคม
 - มีการรวมตัวกันที่มากพอเพื่อทำให้เกิดการรวมพลังในการขับเคลื่อน เกิดการระดมทุนนำไปสู่การประหยัดจากขนาด และลดต้นทุนให้ต่ำที่สุด
 - การสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ฐานอัตลักษณ์ยังคงมีความจำเป็นที่ต้องส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง โดยต้องผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ซึ่งสรุปได้ 3 ขั้นตอน คือ รู้ เรียน และรู้จริง
 - การมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม หลากหลายและเพียงพอเป็นสิ่งจำเป็นในทุกระบบการผลิต ซึ่งนอกจากจะช่วยลดความเสี่ยงจากการผลิตเชิงเดี่ยวแล้วยังมีช่องทางในการระดมทุน นำไปสู่การพึ่งพาตนเองภายในพื้นที่
 - ควรส่งเสริมให้ความสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ มากกว่ามุ่งเน้นทุนด้านกายภาพเพียงอย่างเดียว ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องอาศัยการคลุกคลี ทุ่มเท ระยะเวลาที่นานพอ และวิธีการที่เหมาะสม เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มต่างพื้นที่หรือต่างผลิตภัณฑ์ เนื่องจากเกิดการยอมรับและแลกเปลี่ยนได้ง่ายกว่ากลุ่มในพื้นที่เดียวกัน
 - ควรมีการจัดทำมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับระบบการผลิตแต่ละระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบการผลิตที่ยังไม่มีการจัดทำมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีแก่ระบบการผลิต

